

תקון של העולם הזה הוא כלל ופרט. משום כך, ראשית הכל - שיש לדעת שיש שליט ודן על העולם, והוא רבון כל העולמים, וברא את האדם מן העפר, ונפח באפיו נשמת חיים, וזהו בדרך כלל.

בשיצאו ישראל ממצרים לא היו מפירים את הקדוש ברוך הוא. כיון שבא משה אליהם, למד אותם מצוה ראשונה זו, שכתוב וידעתם כי אני ה' אלקיכם המוציא אתכם וגו'. ואלמלא מצוה זו, לא היו ישראל מאמינים בכל אותם נסים וגבורות שעשה להם במצרים. כיון שידעו מצוה זו בדרך כלל, נעשו להם נסים וגבורות.

ולסוף ארבעים שנה, שפשה שתדלו בכל אותן מצוות של התורה שלמד אותם משה, בין אותן שנוהגות בארץ ובין אותן שנוהגות בחוץ לארץ, אז למד אותם בדרך פרט. זהו שכתוב (דברים ד) וידעת היום והשבות אל לבבך. היום ונקא, מה שלא היה רשות מקדם לכן. פי ה' הוא האלהים - זה בדרך פרט. בדבר זה כמה סודות וסתרים יש בו, וזה ואתו שבהתחלה הכל דבר אחד, זה בכלל וזה בפרט.

ואם תאמר, הרי כתוב (משלי א) יראת ה' ראשית דעת - התרוץ, זה בדרך פרט לדעת מי היא יראת ה'. ואף על גב שיש לאדם לירא ממנו עד שלא ידע, אבל כאן כתוב ראשית דעת, לדעת אותו שהרי הוא ראשית, לדעת אותו בדרך פרט.

לכן מצוה ראשונה להפיר את הקדוש ברוך הוא בכלל ופרט, בהתחלה ובסוף, וסוד זה - (ישעיה מד) אני ראשון ואני אחרון. אני

בהאי עלמא, דאתעסק בכלל ופרט, בר נש בהאי עלמא איהו כלל ופרט. תקוונא דהאי עלמא, איהו כלל ופרט. בגין כך, ראשיתא דכלא, למנדע דאית שליט ודיין על עלמא, ואיהו רבון כל עלמין. וברא ליה לבר נש מעפרא, ונפח באפוי נשמתא דחיי, ודא איהו באורח כלל.

בר נפקו ישראל ממצרים, לא הוו ידעי ליה לקודשא בריה הוא כיון דאתא משה לגבייהו, פקודא קדמאה דא אוליה לון, דכתיב, וידעתם כי אני יי' אלהיכם המוציא אתכם וגו'. ואלמלא פקודא דא, לא הוו ישראל מהימנין, בכל אינון ניסין וגבורין דעבד לון במצרים. כיון דידעו פקודא דא באורח כלל, אתעבידו להון נסין וגבורין.

ולסוף ארבעין שנין, דקא אשתדלו בכל אינון פקודין דאורייתא, דאוליה לון משה, בין אינון דמתנהגי בארעא בין אינון דמתנהגי לבר מארעא, כדין אוליה לון באורח פרט, הדא הוא דכתיב, (דברים ד) וידעת היום והשבות אל לבבך, היום דייקא, מה דלא הוה רשו מקדמת דנא. פי יי' הוא האלהים, דא באורח פרט, במלה דא, כמה רזין וסתרין אית בה. ודא, וההוא דקדמיתא, פלא מלה חדא, דא בכלל, ודא בפרט.

ואי תימא, הא כתיב, (משלי א) יראת יי' ראשית דעת. תירוצא, דא באורח פרט, למנדע מאן איהו יראת יי'. ואף על גב דאית ליה לבר נש לדחלא מגייה, עד לא ינדע, אבל הכא כתיב ראשית דעת, למנדע ליה דהא איהו ראשיתא, למנדע ליה באורח פרט.

בגין כך, פקודא קדמאה למנדע ליה לקודשא בריה הוא בכלל ופרט, ברישא ובסופא.